

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Զ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Արվեստի և սպորտի

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Ա.Ա. Բարսեղյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 3

«12» սեպտեմբեր 2023թ.

ԱՍ/Բ-082 ՀՐԱԶԳԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ և ԴԱՄԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

/Դասիչ, դասընթացի անվանում/

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.09.6 - «Ֆիզիկական դաստիարակություն և սպորտային մարզումներ»

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Արվեստի և սպորտի ամբիոն

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

Առկա/հեռակա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա-1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ

Դասխոս(ներ)՝

Զ. Էվոյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ zavnevoyan@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	4
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	6
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	7
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	7
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	9
9.	Ուսումնառության մեթոդները	9
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	10
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	11
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	12
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	12
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	13
12.3.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	14
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	16
14.	Գնահատում.....	18
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	19
14.2.	Հարցաշար.....	20
14.3.	Գնահատման չափանիշներ.....	21
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	22

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

<<Հրաձգային սպորտ և դասավանդման մեթոդիկա>> առարկան նախատեսված է <<Ֆիզիկական դաստիարակություն և սպորտային մարզումներ>> մասնագիտության 1-կուրսի ուսանողների համար, որը դասավանդվում է 1-ին կիսամյակում: Այն կազմված է 16 ժամ դասախոսությունից, 46 ժամ գործնական և 28 ժամ ինքնուրույն պարապմունքներից: Ուսանողները ծանոթանում են 'Հրաձգություն' մարզաձևին և նրա միջոցներին, մեթոդներին: Հրաձիգի տեսակներին: Գաղափար են կազմում Հրաձգության ծագման և զարգացման պատմական էտապներին, ինքնաձիգի պահպանման և շահագործման կանոնների վերաբերյալ:

Հիմնական կրթական ծրագիրը սահմանում է յուրահատուկ տեղեկություններ առանձին առարկաների, ինչպես նաև <<Հրաձգային սպորտ և դասավանդման մեթոդիկա>> առարկայի համար: Այդ առարկան շատ կարևոր է ուսանողի կրթական հետաքրքրությունների շրջանակում ըստ ՀԿԾ-ի: Առարկայի ուսուցանումը հնարավորություն է տալիս կրթական պրոցեսում իմանալ ոչ միայն հրաձգության տեսակներին, կրակային պատրաստականության, այլ նաևձեռք են բերում կիրառական ընդունակություններ:

- Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի առջև դրված կարևորագույն խնդիրն է առողջության պահպանումը, տարբեր տարիքի և սեռի մարդկանց շարժողական կարողությունների ձևավորումը, կիրառական հատկությունների դաստիարակելը: Այս բոլորը իրականացվում է ուսումնական և աշխատանքային գործընթացում:

- Առարկայի խորը գիտելիքների իմացությանը նպաստում է իրականացնել կիրառական հատկություններ, որոնք անհրաժեշտ են տարբեր ոլորտներում աշխատանքային և ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

1.1. *Դասընթացի նպատակն է՝* ուսանողների ծանոթացնել հրաձգության տեսակներին, նրա առջև դրված նպատակ և խնդիրներին, հրաձգության պատմությանը, ինքնաձիգների տեսակներին, նրա օգտագործման, պահպանման կարգին:

1.2. *Դասընթացի խնդիրներն են* Սովորողների մոտ ձևավորել, դասընթացների ժամանակ ստացած գիտելիքները տեսականորեն զարգացնելու և գործնականում

---

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

կիրառելու ունակություններ:

2. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

Տվյալ դասընթացն ուսումնասիրելուն զուգընթաց ուսանողը պետք է ուսումնասիրի և տիրապետի հետևյալ դասընթացները՝ Ֆիզիկական դաստիարակության տեսություն և մեթոդիկա, Մարզական ըմբշամարտ, մարզական խաղեր և դաս. մեթոդիկա, մարդու անատոմիա, մարդու և ֆիզիկական դաստիարակության ֆիզիոլոգիա, տարիքային ֆիզիոլոգիա, դպրոցական և ֆիզդաստիարակության հիգիենա, կենսաքիմիա, ֆիզիկական դաստիարակության և սպորտի պատմություն, մանկավարժություն, հոգեբանություն, ֆ/կ-ի և սպորտի հոգեբանություն, ֆ/կ-ի և սպորտի մանկավարժություն:

3. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հրաձգային սպորտ և դասավանդման մեթոդիկա» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

ուսանողը պետք է իմանա.

- ✓ պատկերացում կազմի հրաձգության տեսակներին, միջոցներին,
- ✓ տիրապետի հրաձգության պատմությանը,
- ✓ կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին:
- ✓ կտիրապետեն ինքնաձիքից օգտվելու ձևերին և կանոններին

ուսանողը պետք է կարողանա.

- ✓ Տիրապետի հրաձգության տեսակներին
- ✓ Ընկալի ուսումնական խնդրի պահանջը,
- ✓ Պատկերացում կազմի ուսումնական խնդրի լուծման մեթոդին,
- ✓ Կատարի ուսումնական խնդրի լուծման ճիշտ ընտրություն,
- ✓ Ունակություն ձեռք բերի ուսումնական խնդրի կատարման վերաբերյալ:

ուսանողը պետք է տիրապետի.

- մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
- նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
- որակի մասին հոգացություն,
- թիմում աշխատելու,
- գնահատման գործիքների կիրառելու և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

- վերլուծության և համադրության կարողություն (ԳԿ -1),
- կազմակերպչական կարողություն (պլանավորում, կազմակերպում, ղեկավարում, վերահսկում) (ԳԿ-2),
- հենքային ընդհանուր գիտելիքների տիրապետում (ԳԿ - 3),
- պետական լեզվով հաղորդակցվելու կարողություն (ԳԿ - 4),
- համակարգչային տարրական հմտություններ (ԳԿ - 5),
- տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում)(ԳԿ - 6),
- որոշումներ կայացնելու կարողություն (ԳԿ - 7),

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն (ՀԳԿ -1),
- հետազոտական կարողություն (ՀԳԿ -2),
- ուսումնառության կարողություն (ՀԳԿ -3),
- նոր իրավիճակներին հարմարվելու կարողություն (ՀԳԿ -4),
- ինքնուրույն աշխատելու կարողություն (ՀԳԿ -5),
- մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու(ՀԳԿ -6),
- տրամաբանական նոր գաղափարներ առաջ քաշելու(ՀԳԿ -7),,
- որակի մասին հոգացություն(ՀԳԿ -8),
- թիմում աշխատելու(ՀԳԿ -9),
- գնահատման գործիքների կիրառելու(ՀԳԿ -10),
- նախագիծ պլանավորելու և իրականացնելու(ՀԳԿ -11),

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ✓ ծանոթ լինի ժամանակակից հրաձգության հիմնախնդիրներին և հայեցակարերին, (ԱԿ -1),
- ✓ տիրապետի հրաձգության հիմնական բաժիններին (ԱԿ -2),
- ✓ տեղեկացված լինի հրաձգության դասավանդման ժամանակակից տեխնոլոգիաներին, բնաօվառի նորություններին, գիտական նվաճումներին (ԱԿ -3),,
- ✓ իմանա տարբեր ինքնաձիգներից օգտվելու տեխնոլոգիաներին (ԱԿ -4),,
- ✓ տիրապետի հիմնական շարժողական ընդունակությունների մշակման տեխնոլոգիաներին (ԱԿ -5),
- ✓ ծանոթ լինի ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի ժամանակակից հայեցակարգերին (ԱԿ -6),
- ✓ մանկավարժական իրավիճակներն ու գործընթացները ըմբռնելու և օրյեկտիվ գնահատելու կարողություն (ԱԿ -7),
- ✓ ծագած տարաձայնությունները լուծելու կարողություն (ԱԿ -8),

- ✓ այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու և համագործակցելու կարողություն (ԱԿ -9),
  - ✓ մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների հասնելու նպատակով բանակցություններ վարելու կարողություն (ԱԿ -16),
- 4. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.**

«Հրաձգային սպորտ և դասավանդման» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում նաև մագիստրատուրայում կրթությունը շարունակելու, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

5. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 Կրեդիտ/ 120 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ		Ժամաքանակ
	1-ին կիսամյակ	2-րդ կիսամյակ	
Դասախոսություն	20		
Գործնական աշխատանք	36		
Մեմինար պարապմունք			
Լաբորատոր աշխատանք			
Ինքնուրույն աշխատանք	64		
Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ընթացիկ քննություն)	ընթացիկ քննություն		

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

6. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային զրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Չեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

7. Դասավանդման մեթոդներներն են՝⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

8. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷՝ թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

---

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

9. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապրոնք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1	Հրաձգության ծագումն ու զարգացումը:	4		4		6
2	SO2-8 հրացանի կառուցվածքը:	4		4		6
3	SO2-8 հրացանից կրակ վարելու եղանակները:	4		4		6
4	Ինքնաձիգի մասերի կառուցվածքը:	4		4		6
5	Ինքնաձիգի մարտական կառուցվածքը:	2		4		6
6	Ինքնաձիգի պահման կանոնները:	2		4		6
7	Ինքնաձիգի մասերի կառուցվածքը:			4		6
8	Փամփուշտի կառուցվածքը:			4		4
9	Զենքի տեսակները:			4		4
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		20		36		64

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

10. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Լ. Յ. Դանիելյան, Բ. Լ. Պետրոսյան, Լ. Յ. Ղազարյան, Կ.Գ. Պետրոսյան՝ Ռազմագիտություն՝	Եր. 1993թ
2.	Վ.Օհանյան, Մ. Մարգարյան, Ա.Վարդանյան, Լ. Ղազարյան, Ա. Վիրաբյան , Ս. Հովհաննիսյան, Հ. Գևորյան, Վ.Հակոբյան՝ Ռազմագիտություն՝	2001թ
3.	А.И. Рыбин "Руководство по стрельбе из охотничьего ружья"	
4.	<u>Митрофанов А. В.</u> Стендовая стрельба. Примерная программа спортивной подготовки для ДЮСШ и СДЮШОР, училищ	2007 г.
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	https://www.shooting-ua.com/book_gun.htm	

11. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

11.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
III կուրս, VI կիսամյակ				
1.	Ներածություն: Հրաձգության ծագումը Հայաստանում:	Հրաձգության ծագումը և հետագա մուտքը և զարգացումը Հայաստանում:	4	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3,4

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	SO2-8 հրացանի նյութական մասերը և մեխանիզմները: SO2-8 հրացանի մաքրելը, յուղելը և պահելը:	SO2-8 հրացանի մասերի կառուցվածքը, դրանց պահման կանոնները:	4	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3,4
3.	SO2-8 հրացանից կրակ վարելը: Հրացանից հնարավոր անսարքությունների վերացման ձևերը:	Հրացանից կրակի վարման կանոնների պահպանում:	4	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3,4
4.	Ինքնաձիգի հիմնական մասերի կառուցվածքը: Ինքնաձիգից մեխանիկական կրակելու դիրքերը: Ինքնաձիգի մասերի ու մեխանիզմների դերն ու նշանակությունը:	Ինքնաձիգի մասերի կառուցվածքը և մեխանիկական կրակելու դիրքերը:	4	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3,4
5.	Ինքնաձիգի մարտական հատկությունները: Ինքնաձիգի ոչ լրիվ քանդակում:	Ինքնաձիգի քանդակում եղանակների ուսուցում:	2	Դասախոսական նյութեր, 1, 2, 3,4

11.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուցման ձևը	Գրականություն ¹⁰
I կուրս, I կիսամյակ					
1.	Հրաձգության ծագումը Հայաստանում:	Հրաձգության ծագումը Հայաստանում:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	SO2-8 հրացանի նյութական մասերը և մեխանիզմները: SO2-8 հրացանի մաքրելը, յուղելը և պահելը:	Հրացանի նյութական մասերի և մեխանիզմների իմացություն: Հրացանի մաքրման, յուղման և պահպանման կանոնները:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2
3.	SO2-8 հրացանից կրակ վարելը: Հրացանից հնարավոր անսարքությունների վերացման ձևերը:	հրացանից կրակ վարելու կանոնները: Հնարավոր անսարքությունների առաջացման և դրանց վերացման ձևերը:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2
4.	Ինքնաձիգի հիմնական մասերի կառուցվածքը, կրակելու դիրքերը, նրա մասերի ու մեխանիզմների դերն ու նշանակությունը:	Ինքնաձիգի հիմնական մասերի կառուցվածքը: Կրակելու դիրքերը, մեխանիզմների դերն ու նշանակությունը:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2
5.	Ինքնաձիգի մարտական հատկությունները: Ինքնաձիգի ոչ լրիվ քանդակում:	Ինքնաձիգի մարտական հատկությունների ուսումնասիրում: Ինքնաձիգի ոչ լրիվ քանդակում կանոնների տիրապետում:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2
6.	Ինքնաձիգի մասերի յուղելը և պահելը, հավաքելը՝ ոչ լրիվ քանդակում հետո:	Ինչպես պահել ինքնաձիգը: Ինչ մասերից է այն բաղկացած: Ինչպես յուղել և պահել մասերը:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2
7.	Ինքնաձիգի փողի և փակադակի կառուցվածքը: Ինքնաձիգի զարկաձգանային մեխանիզմի կառուցվածքը:	Ինքնաձիգի մասերի և դրանց մեխանիզմի կառուցվածքը և նշանակությունը:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2

8.	Փամփուշտի կառուցվածքը: Հրաձգության ժամանակ հնարավոր խախտումները: Խախտումների վերականգնման միջոցները:	Ծանոթանալ փամփուշտի կառուցվածքին և հրաձգության ժամանակ առաջացող հնարավոր սխալները և դրանցից խուսափելու միջոցները:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2
9.	Առաջին և Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմների ժամանակ օգտագործված զենքի տեսակները:	Պատերազմների ժամանակ օգտագործված զենքի տեսակների իմացությունը և նշանակությունը:	4	Միավորային գնահատում: Վարժությունների կատարում:	ՊԳ-1,2

11.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹²
I կուրս, I կիսամյակ						
1.	Հրաձգության խագունն ու զարգացումը:	Հրաձգության ծագումը Հայաստանում:	<u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u>	Սեպտեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4
2.	ՏՕԶ-8 հրացանի կառուցվածքը:	ՏՕԶ-8 հրացանի նյութական մասերը և մեխանիզմները: ՏՕԶ-8 հրացանի մաքրելը, յուղելը և պահելը:	<u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u>	Հոկտեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր. ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	SO2-8 հրացանից կրակ վարելու եղանակները:	SO2-8 հրացանից կրակ վարելը: Հրացանից հնարավոր անսարքությունների վերացման ձևերը:	<u>Չեկույց</u>	Նոյեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4
4.	Ինքնաձիգի մասերի կառուցվածքը:	Ինքնաձիգի հիմնական մասերի կառուցվածքը: Ինքնաձիգից մեխանիկական կրակելու դիրքերը: Ինքնաձիգի մասերի ու մեխանիզմների դերն ու նշանակությունը:	<u>Ռեֆերատ</u>	Նոյեմբեր Դեկտեմբեր	Գրավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4
5.	Ինքնաձիգի մարտական կառուցվածքը:	Ինքնաձիգի մարտական հատկությունները: Ինքնաձիգի ոչ լրիվ քանդելը:	<u>Հարցազրույց</u>	Նոյեմբեր Դեկտեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4
6.	Ինքնաձիգի պահման կանոնները:	Ինքնաձիգի մասերի յուղելը և պահելը: Ինքնաձիգի հավաքելը՝ ոչ լրիվ քանդելուց հետո:	<u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u>	Սեպտեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4
7.	Ինքնաձիգի մասերի կառուցվածքը:	Ինքնաձիգի փողի կառուցվածքը: Ինքնաձիգի փակադակի կառուցվածքը: Ինքնաձիգի զարկաձգանային մեխանիզմի կառուցվածքը:	<u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u>	Հոկտեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4
8.	Փամփուշտի մասերի կառուցվածքը:	Ճամփուշտի կառուցվածքը: Հրաձգության ժամանակ հնարավոր խախտումները: Խախտումների վերականգնման միջոցները:	<u>Չեկույց</u>	Նոյեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4
9.	Ինքնաձիգի մարտական կառուցվածքը:	Առաջին Համաշխարհային պատերազմի ժամանակ օգտագործված զենքի տեսակները: Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմի ժամանակ օգտագործված զենքի տեսակները: գնդակի կառուցվածքը:	<u>Ռեֆերատ</u>	Նոյեմբեր Դեկտեմբեր	Գրավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4

12. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Դասախոսությունների, գործնական պարապունքների ժամանակ դիդակտիկ նյութերի, նկարների, ումումնագիտական տեսաֆիլմերի, զծապատկերների ցուցադրում:
Մարքեր, սարքավորումներ	Ուսանողի աշխատանք համակարգչի հետ:
Գործնական	Դասընթացին համապատասխան նյութեր:
Այլ	

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

13. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

13.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է 2 ընթացիկ քննությամբ՝ մինչև 20-ական միավոր (գումարային մինչև 40 միավոր)/բանավոր:

Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Հրաձգության ծագումը և զարգացումը:
2. Զենքի տեսակները:

¹⁴«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

3. Հրաձիգի նշանառության գիծը և նրա նշանակությունը:
4. Հրաձգության մեջ արտաքին և ներքին գործոնները;
5. Ինքնաձիգի նյութական մասերը:
6. Կրակային պատրաստականություն:
7. Ինքնաձիգի փողի նշանակությունը:
8. Փակադակի գործունեությունը և մասերը:
9. Հրաձգություն առարկան:
10. Ինքնաձիգի նյութական մասը:
11. Ինքնաձիքի քանդելն ու հավաքելը:
12. Կրակային պատրաստականություն:
13. Փամփուշտի կառուցվածքը:
14. Ինքնաձիգի մասերը և մեխանիզմների աշխատանքները:
15. Մասերի ու մեխանիզմների աշխատանքը ավտոմատ հրաձգության ժամանակ:
16. Ինքնաձիգի մաքրելը և յուղելը:
17. Հրաձգության ժամանակ հանդիպող խափանումները ու նրանց վերացման միջոցները:
18. Հրաձգության հիմունքները և կանոնները:
19. Ինքնաձիգի կրակ վարելը:
20. Ինքնաձիգի նշանառության երևույթը:
21. Հրաձիգի անհատական զենքրի տեսակները:

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Հրաձգության ծագումը և զարգացումը:
2. Ջենքի տեսակները:
3. Հրաձիգի նշանառության գիծը և նրա նշանակությունը:
4. Հրաձգության մեջ արտաքին և ներքին գործոնները;
5. Ինքնաձիգի նյութական մասերը:
6. Կրակային պատրաստականություն:
7. Ինքնաձիգի փողի նշանակությունը:
8. Փակադակի գործունեությունը և մասերը:
9. Հրաձգություն առարկան:
10. Ինքնաձիգի նյութական մասը:

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Ինքնաձիքի քանդելն ու հավաքելը:
2. Կրակային պատրաստականություն:
3. Փամփուշտի կառուցվածքը:
4. Ինքնաձիգի մասերը և մեխանիզմների աշխատանքները:
5. Մասերի ու մեխանիզմների աշխատանքը ավտոմատ հրաձգության ժամանակ:
6. Ինքնաձիգի մաքրելը և յուղելը:

7. Հրաձգության ժամանակ հանդիպող խափանումները ու նրանց վերացման միջոցները:
8. Հրաձգության հիմունքները և կանոնները:
9. Ինքնաձիգի կրակ վարելը:
10. Ինքնաձիգի նշանառության երևույթը:
11. Հրաձիգի անհատական զենքրի տեսակները:

13.3. Գնահատման չափանիշները¹⁵.

- Տեսական գիտելիքները –բանավոր:
  - Գործնական աշխատանքները – բանավոր:
- 3 կրեդիտ - 2 ստուգում (1-ին ստուգում առավելագույնը՝ 20 միավոր, 2-րդ ստուգում առավելագույնը՝ 20 միավոր)
- Ինքնուրույն աշխատանքը – գրավոր/բանավոր:
- 1 ինքնուրույն աշխատանքի համար առավելագույնը՝ 20 միավոր:

---

¹⁵ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

**«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

**Կրթական ծրագիր՝ 011401.09.6 - «Ֆիզիկական դաստիարակություն
և սպորտային մարզումներ»**
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԱՍ/բ-082- «Հրաձգային սպորտ և դասավանդման մեթոդիկա»			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	20
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	36
	Ինքնուրույն	64		
Ընդամենը	120			
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>Հրաձգություն և դասավանդման մեթոդիկա» առարկայի դասավանդման հիմնական նպատակն է ուսանողների ծանոթացնել հրաձգության տեսակներին, նրա առջև դրված նպատակ և խնդիրներին, Հրաձգության պատմությանը, ինքնաձիգների տեսակներին, նրա օգտագործման, պահպանման կարգին: Սովորողների մոտ ձևավորել, դասընթացների ժամանակ ստացած գիտելիքները տեսականորեն զարգացնելու և գործնականում կիրառելու ունակություններ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ պատկերացում կազմի հրաձգության տեսակներին, միջոցներին, ✓ տիրապետի հրաձգության պատմությանը, ✓ կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ✓ ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին, ✓ կտիրապետեն ինքնաձիգի օգտվելու ձևերին և կանոններին: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և 			

	<p>փոխանցելու,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ նոր գաղափարներ առաջ քաշելու, ➤ որակի մասին հոգացություն, ➤ թիմում աշխատելու, <p>գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու :</p> <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Տիրապետի հրաձգության տեսակներին ✓ Ընկալի ուսումնական խնդրի պահանջը, ✓ Պատկերացում կազմի ուսումնական խնդրի լուծման մեթոդին, ✓ Կատարի ուսումնական խնդրի լուծման ճիշտ ընտրություն, ✓ Ունակություն ձեռք բերի ուսումնական խնդրի կատարման վերաբերյալ:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հրաձգության ծագումն ու զարգացումը: Թեմա 2. SO2-8 հրացանի կառուցվածքը: Թեմա 3. SO2-8 հրացանից կրակ վարելու եղանակները: Թեմա 4. Ինքնաձիգի մասերի կառուցվածքը: Թեմա 5. Ինքնաձիգի մարտական կառուցվածքը: Թեմա 6. Ինքնաձիգի պահման կանոնները: Թեմա 7. Ինքնաձիգի մասերի կառուցվածքը: Թեմա 8. Փամփուշտի կառուցվածքը: Թեմա 9. Ջենքի տեսակները:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p><b>ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՄՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ`</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով` առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում

կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,

- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

Ուսումնառության արդյունքների գնահատման 100-միավորանոց սանդղակ

Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ ECTS համակարգի
«Գերազանց» (5)	96-100	A+
«Գերազանց» (5)	91-95	A
«Գերազանց» (5)	86-90	A-
«Լավ» (4)	81-85	B+
«Լավ» (4)	76-80	B
«Լավ» (4)	71-75	B-
«Բավարար» (3)	67-70	C+
«Բավարար» (3)	62-66	C
«Բավարար» (3)	40-61	C-
«Անբավարար»	0-39	D
«Ստուգված»	40-100	S
«Չստուգված»	0-39	U

Գրականություն

Պարտադիր– Լ. Յ. Դանիելյան, Բ. Լ. Պետրոսյան, Լ. Յ. Ղազարյան, Կ.Գ. Պետրոսյան՝ Ռազմագիտություն՝
Լրացուցիչ– Վ.Օհանյան, Մ. Մարգարյան, Ա.Վարդանյան, Լ. Ղազարյան, Ա. Վիրաբյան, Ս. Հովհաննիսյան, Հ. Գևորյան, Վ.Հակոբյան՝ Ռազմագիտություն՝